

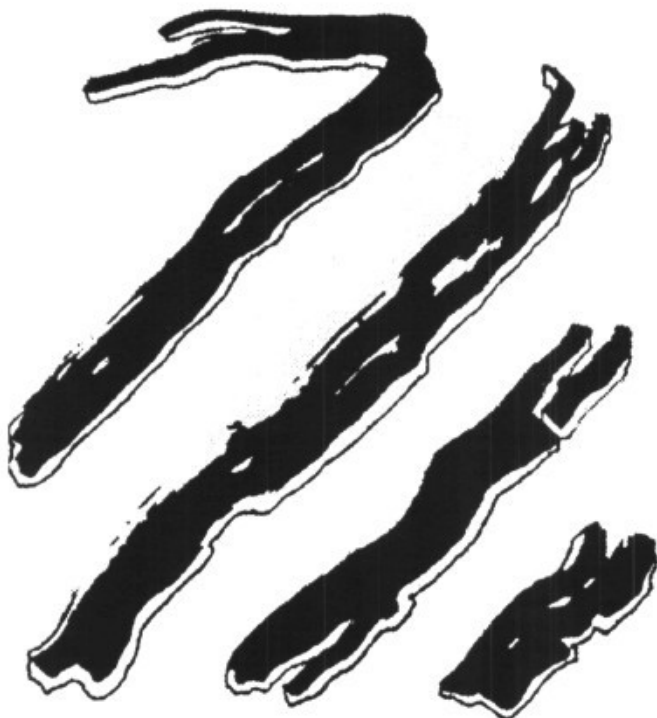
mel i sucre **ORLANDO TORONA**

Sant Joan

Obra Cultural Balear

Agost de 1992. Núm. 146

MEL I SUCRE - Agost, núm. 146. Butlletí informatiu de l'Obra Cultural Balear a Sant Joan.

Local social: carrer de Ramon Llull, 26 - Sant Joan (Mallorca) 07240.

Consell de redacció: Gracià Sànchez, Guillem Florit, Joan Sastre, Joan Font, Joan Moratinos, Mateu Sastre.

Tirada actual: 500 exemplars.

Els articles originals s'han d'entregar abans de dia 18 del mes en curs.

Nota: S'adverteix als possibles lectors de *mel i sucre* que aquesta revista, amb els seus escrits i comentaris, pot ferir la sensibilitat dels esperits no acostumats.

Dipòsit legal: PM. 49/1983

Coberta: campanya de cereals de 1992 (foto de Guillem Florit)

Contracoberta: foto de grup de l'excursió de l'Obra Cultural de Sant Joan a Cabrera (foto de Joan Sastre)

Impressor: Informacions Llevant s.a.
Passeig Ferrocarril, 1
Tel. 55 03 28 - Manacor

EN AQUEST NÚMERO HI TROBAREU

- Notícies locals
- L'Ull de Vidre
- Ajuntament, per G. Sànchez i F. Nicolau
- Demostració de força o por, per A. Bauçà
- Jardineria. La planta i el medi ambient, per Francesc Català Nicolau
- Acampada '92
- Cabrera
- Torxa olímpica
- Notícies històriques de Consolació. V. Festes anyals, per Josep Estelrich
- Meteorologia. «Pel juliol, val més ombra que sol», per Miquel Company i Miquel Alzamora
- Trossos. Crims, banderies i altres successos delictius (I), per Guillem Florit i Mateu Sastre
- Mel i sucre, dolcet dolcet, per Joan Bauçà
- Herbolari. La ceba, Miquel Company i Guillem Florit
- Encreuat, per Joan Sastre
- Agenda

NOTA DE REDACCIÓ

Totes les persones o entitats que se sentin al·ludides pel contingut d'aquesta revista, tenen a la seva disposició una secció de «Cartes al Director» que admet escrits que compleixin les següents condicions:

- L'extensió màxima és un foli mecanografiat a dos espais.
- Les cartes han d'anar signades per l'autor, que ha de ser identificable.

Notícies locals

— L'Ajuntament va obrir la piscina municipal al públic el divendres dia 17 de juliol. La calor va acompanyar aquesta obertura, quasi no hi hagué places a bastament. El dilluns següent es va iniciar un curs de natació, al qual hi ha més d'una vuitantena d'inscrits, gent de tota edat. Diuen, com us podeu imaginar, que la inauguració oficial serà per les festes. Com podeu veure els costums no es perden mai.

— El cap de setmana del 12 de juliol un caramull de jovent (eren devers setanta) es va traslladar a cala Torta d'Artà per fer una acampada, organitzada pel bar Centre. Hem sabut que la gent que hi va anar s'ho va passar d'allò més bé. Hi va haver de tot i molt: bauxa, entreteniment, torrats, panxades, dormides, nedades...

— L'Ajuntament ha instal·lat un nou tauló d'anuncis al carrer del Consistori. Aquesta iniciativa sembla adequada pel que fa a la informació, però mirau que posar un altre caixó d'alumini a la façana de la casa de la vila, recentment rehabilitada, ens mostra el poc gust estètic dels qui la varen triar.

— A la casa de cultura s'ha iniciat un curs d'informàtica per a usuaris. L'èxit ha estat més que notable, ja que hi ha hagut més d'una vintena de santjoaners que han decidit passar la frontera de la màquina d'escriure i endinsar-se en el nou món de la informàtica.

— Els entrenaments de l'equip de futbol del Sant Joan ja han començat. El nou entrenador, Joan Company «Mena», ha posat en marxa el seu *planning* perquè la propera temporada es pugi de categoria.

De moment, pel que hem sabut, les coses pinten de primera, ja que només hi ha tres equips inscrits, per tant l'ascens, si tot continua igual, és més que segur. De tota manera veurem el que passarà si se n'hi apunten d'altres.

— A la fi el nostre Ajuntament s'ha decidit a asfaltar les síquies que s'obriren per instal·lar la xarxa d'aigua potable. Després de molts de sofrir pols i sotrots, a mitjan juliol, en Mascaró ha enviat les màquines per arreglar aquesta qüestió. Ja era hora!

— Els agricultors que es dediquen als cereals han començat la collida quinze dies més tard a causa del mal temps. Una vegada vists els resultats, l'anyada és bastant abundant, però el gra pesa menys que en anys anteriors. I del preu val més ni parlar-ne, ja que fa més de deu anys que no ha canviat gens ni mica.

Elèctrica
PEP DES SAIG

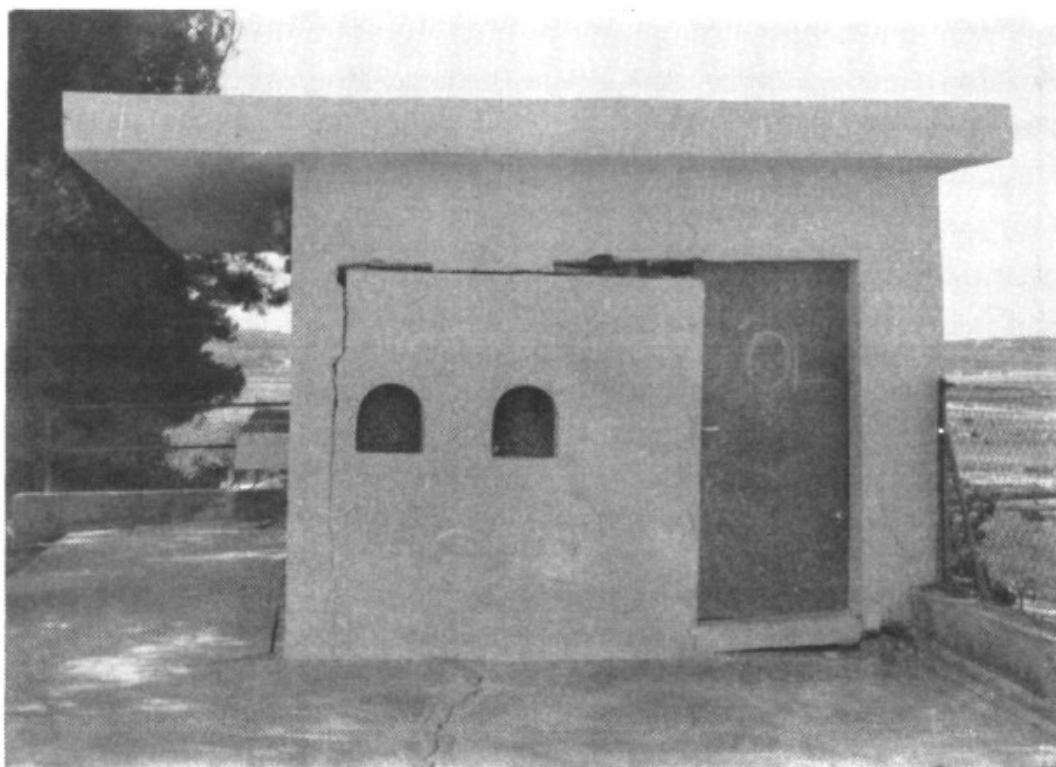
instal·lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
subministraments elèctrics

Consistori, 8 tel. 52 63 23
Sant Joan

Cooperativa Agrícola
SANT JOAN

tota casta de productes per al camp

— La revista *Brisas* del diumenge dia 19 de juliol duia un reportatge sobre el cultiu dels cereals a Mallorca. Els personatges als quals es feia referència eren Miquel Joan Company «Mena» i el seu pare Biel, a més dels seus ajudants Andreu Galmés «Sobrassada» i Sebastià Gual «Monjo». En aquest reportatge contaven fil per randa com ha evolucionat el conreu del gra al Pla de Mallorca.

— Abans que comenci la propera temporada futbolística les obres que ara s'han començat a fer al bar del camp de futbol han d'estar acabades. De moment s'ha tomat tot l'edifici de l'antic bar. Esperem que aquesta vegada la nova construcció, malgrat la fragilitat del terreny, aguantí un poc més que les que la varen precedir.

— Els excursionistes de Mallorca enguany han celebrat el seu patró, Sant Bernat, al puig de Son Roig. El col·laborador habitual de *Mel i Sucre* Josep Estelrich oficià la missa de campanya al cap curucull del puig. Excursionistes de tot Mallorca hi pujà per passar una diada de germanor.

— Ara que parlem d'excursionisme hem de recordar que pel mes de juliol el *Mel i Sucre* organitzà una excursió en barca a l'illa de Cabrera. Més de cent vint-i-cinc (125) santjoaners s'espolsaren la son i la por al mareig i s'endinsaren dins la mar per visitar aquest paratge protegit de les nostres illes.

"la Caixa"

AGÈNCIA DE SANT JOAN

Plantero M. Nicolau

C/ de Ramon Llull, 52
Telèfon 52 61 87

07240 SANT JOAN
(Mallorca)

— Com cada any, per aquestes dates el Tour de França és notícia, i enguany encara més perquè l'ha tornat a guanyar el navarrès Indurain. I per això, és també per aquestes dates que els santjoaners Gual, Karmany, Company, que hi participaren ja fa unes quantes dècades, solen ser també notícia a les pàgines esportives dels diaris locals. Aquest any el Grupo Serra, a ells i a tots els corredors mallorquins que hi han participat, els va retre un sopar homenatge.

— Sant Joan ja té un nou carter. La plaça vacant que hi havia a la nostra vila ha estat definitivament coberta per un santjoaner, Joan Dalmau Riutort «Verdala», que fins ara havia tengut la plaça de Muro en propietat. Suposam que si les oficines de correus continuen a la vila la plaça d'en Joan pot ser ja la definitiva.

— De les festes de l'estiu no us en podem dir gaires coses. Només sabem que l'habitual torneig de futbolet ja és a punt de començar i que també hi a punt és el de voleibol. Diuen que hi haurà festa a balquena, ja que l'altre dia hi va haver una reunió de les entitats locals i tothom vol fer moltes de coses. Ja veurem si els doblers donaran per fer tantes de coses. Desgraciadament la festa sempre és cara.

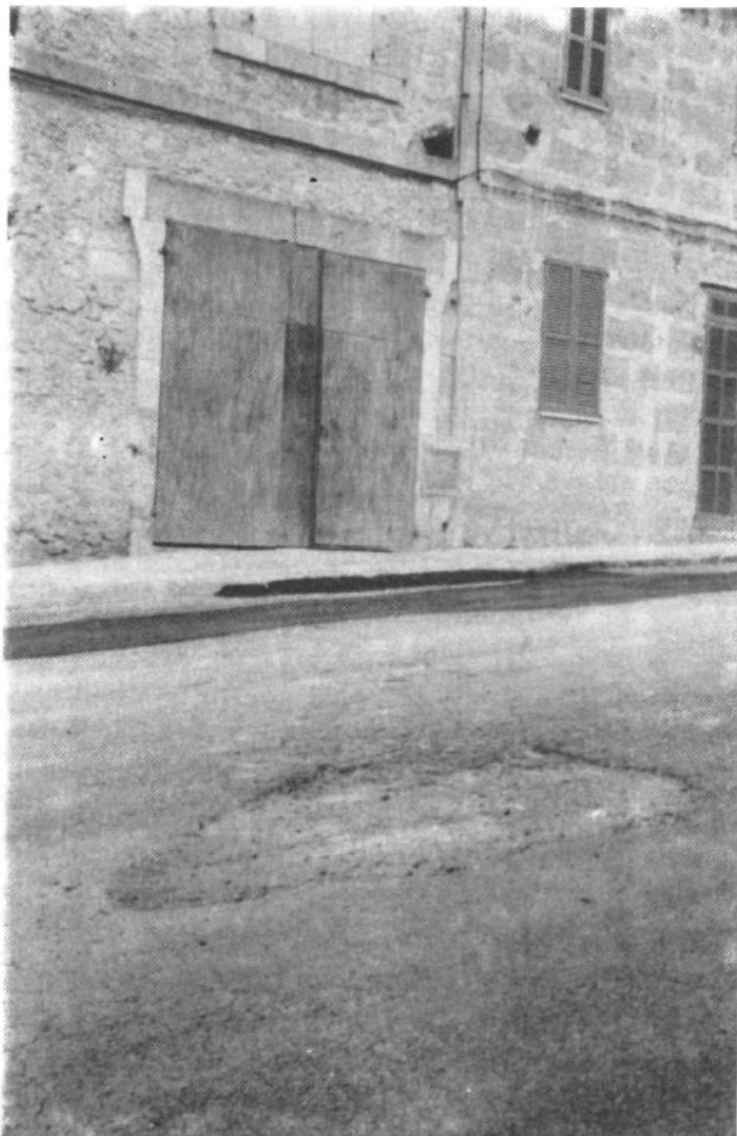
— Per Sant Jaume a Barcelona es començaren les Olimpíades amb un èxit rotund. Però dos dies abans la torxa que portava el foc sagrat passà pel nostre terme municipal. Molts varen ser els santjoaners que es traslladaren a la carretera de Manacor per veure-la passar. I devers les quatre de l'horabaixa passà i féu una estació a la benzinera de la carretera de Vilafranca, on la gent pogué veure tot el muntatge que això comporta.

— Però, ara que parlem de torxa olímpica, hem de dir que la notícia del mes a Sant Joan ha estat que Josep Gayà Rotger va fer de rellevista olímpic. Ell havia de portar un relleu de la torxa en bicicleta de Palma a Sóller, però no sabia quin havia de fer. Imaginau l'alegria i la sorpresa que degueren tenir ell i tots els familiars i amics que hi anaren quan va poder veure que en Pep era el darrer relleu abans que la torxa arribàs a la ciutat de Barcelona. Efectivament, en Pep va donar la torxa a la batlessa de Sóller i aquesta la donà al capità del vaixell, que tot d'una va partir cap a Barcelona. Això, és qualque cosa més que una sorpresa.

— La delegació d'hisenda del govern central ha multat un bon grapat de pagesos de la nostra vila. El motiu que al·lega hisenda és la utilització de gasoil A en lloc de gasoil agrícola, el preu del qual l'estat subvenciona. De moment els pagesos han decidit no pagar aquestes sancions i han recorregut a altes instàncies perquè la culpa d'aquest afer, segons ells, és del subministrador que els donava el gasoil equivocat. A instàncies d'alguns pagesos santjoaners, el PSM ha traslladat el cas al camp polític illenc, ja que el considera una nova injustícia per a la malmenada pagesia mallorquina.

L'ULL DE VIDRE

Sempre alabarem aquelles iniciatives municipals en què els resultats siguin beneficiosos per tots els santjoaners; però, de vegades, sorprèn el que aquestes no tenguin un tractament correcte pel que fa a l'execució. Quan s'acosten les festes, els carrers mal pavimentats solen rebre una capa de conglomerat per mor del que diran: però efectes com el de la fotografia no són compresos ni a la lluna.

AJUNTAMENT

Resum de la sessió ordinària celebrada el 31 de juliol de 1992

La sessió començà a les 21.45 i mitja hora més tard acabà, hi hagué escàs públic, faltà a la sessió el regidor Joan Mates Gayà, i hi arribaren tard Joan Barceló, Miquel Torrens i Pep Mas, els temes tractats foren els següents:

1. Aprovació de l'acta de la sessió anterior.

L'acte fou aprovada sense cap modificació ni puntualització.

2. Assabentar de les resolucions del batle des de la sessió anterior.

Secretaria informà de les resolucions que havia pres el batle durant els dos últims mesos, i que foren nombroses.

3. Aprovació de les Comptes del Pressupost i d'Administració del Patrimoni de 1991.

S'aprovaren unànimament aquestes comptes, que quantifiquen el patrimoni municipal en més de 183 milions de pessetes a finals de 1991.

L'any passat hi hagué un increment substancial en aquestes comptes ja que s'hi varen incloure diverses obres majors realitzades el passat any, com foren la primera fase d'abastament d'aigua, el pou per a subministrament d'aigua potable, etc.

4. Aprovació de la rectificació 1991 de l'Inventari del Patrimoni Municipal.

S'aprovà la rectificació de l'inventari del patrimoni municipal en el qual s'hi afegiren les noves obres i adquisicions fetes per l'ajuntament en el passat any.

5. Recepció definitiva de l'obra d'instal·lació de la Pista de tennis.

Després d'haver passat un any des de que s'entregà al municipi l'obra de construcció de la pista de tennis procedia, si tot estava bé, a l'acceptació definitiva de l'obra per part de l'ajuntament i a la devolució de la fiança depositada pel constructor en el seu dia.

Joan Barceló demanà si s'havien instal·lats els seients que faltaven en els columpis que hi ha a la vora de la pista.

Batlia no pogué contestar aquesta pregunta perquè

no se sabia la resposta, però davant l'informe tècnic en el que se deia que tot d'acord amb lo planificat, el ple acceptà la recepció definitiva i la devolució de la fiança depositada que era de 156 mil pessetes.

6. Al·legació en el Pla d'Obres i Serveis 1992.

El ple municipal acordà fer aquesta al·legació al Pla d'obres i serveis del CIM per a 1992 referent a les subvencions d'aquesta entitat per al subministrament d'aigua potable al poble en la seva tercera fase..

Aquesta al·legació accepta la subvenció d'uns set milions atorgada pel CIM per a la tercera fase del subministrament d'aigua potable; però demana que aquesta entitat cumplesqui les obligacions contraetes fa uns anys on se comprometia a finançar el 75% d'aquestes obres.

7. Nou Conveni del Centre Coordinador de biblioteques.

L'Ajuntament de Sant Joan acordà per unanimitat firmar el nou conveni de biblioteques que ha fet el CIM, i poder pertanyer així a la xarxa de biblioteques populars de Mallorca. Així mateix acordà convocar concurs entre els veïns del municipi per a cobrir la plaça d'encarregat de la biblioteca pública Pare Rafel

Ginard Bauça.

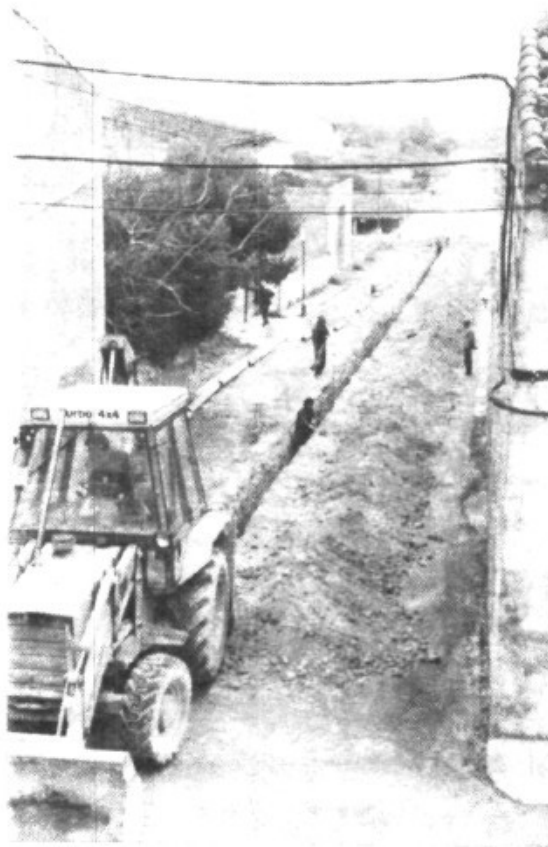
8. Subvencions sol·licitades.

El Ple otorgà les següents subvencions a les entitats locals:

A l'Associació de pares d'alumnes del col·legi públic 50.000 ptes per a la festa del Sol que Balla.

A la Penya Motorista 10.000 ptes. per la festa de Sant Cristòfol.

A la Societat Columbòfil de Sant Joan 15.000 ptes. amb motiu de la constitució de la societat i per diverses amollades de coloms.

Als Donats de Sang 10.000 ptes. per a la seva festa anual.

9. Tarifes de l'abastament d'aigua potable.

Després de que la comissió informativa estudiàs l'estudi de tarifes fetes pel CIM acordà proposar al Ple les següents tarifes d'abastament d'aigua potable:

L'ajuntament cobrarà una quota fixa de 200 ptes. mensuals i 86 ptes. el metro cúbic d'aigua.

A aquestes quantitats s'hi ha d'afegir el cànon de sanejament que cobra el Govern Balear i que és de 160 ptes. de quota fixa mensual més 12,25 ptes. metro cúbic.; a més s'hi ha d'afegir l'IVA cobrat per l'Estat.

Aquestes tarifes foren aprovades amb l'abstenció de Pep Mas i de Joan Barceló, i cap vot en contra.

10. Festes patronals d'estiu.

El delegat de festes donar comptes del programa previst, en principi, per a les properes festes patronals que començaran el proper dia 22 d'agost fins al dia 30..

Quedà pendent una propera reunió per tal de perfilar definitivament el programa i el pressupost de festes ja que es demanà que no s'excedís del pressupost que hi ha per actes i que puja a 2.2 milions de pessetes.

11. Precs i preguntes.

Gracià Sánchez del grup nacionalista feu els següents prec:

— Que es faci el manteniment i la nateja habitual que correspon al cementiri municipal, i que no se deixi tot per quan hi ha alguna celebració.

— Que s'arreglin les goteres que hi ha al Centre Sanitari i que provoquen petites inundacions els dies que plou.

— Que se controlin els renous nocturns que sobretot ara en temps de calor tant molesten als veïnats.

— Que els controls sanitaris que se facin a la piscina municipal siguin exhaustius per evitar els problemes sanitaris que poden sorgir, ja que ja hi ha hagut dies que l'estat de l'aigua deixa molt que desitjar.

I que en tot moment que la piscina estigui oberta al públic compti amb la presència de socorristes, tal com

estableix la legislació.

Les preguntes que feu foren:

— Perquè el cable d'electricitat que va per damunt el carrer cap a la posta de tennis no és enterrat, ja que suposa un greu perill pels vianants i pels nins que d'avegades hi culetjen.?

El batle respongué que se miraria d'arreglar.

— Quan se començaran a cobrar les tarifes del consum d'aigua d'enguany?

Batlia respongué que seria el mes d'Agost.

Joan Barceló, del PP-UM, demanà les següents preguntes:

— Com s'arreglarà el tema de que certes persones vagin al cementiri municipal i puguin treure restes humanes, com ja ha passat?

El batle respongué que s'havia fet canviar el pany de la porta, però com que estava obert a certes hores de moment no hi havia solució però que se miraria de trobar-ne.

— Com se farà la tercera fase d'abastament d'aigua potable?

Biel Mora respongué que se començarà amb un pressupost inicial de 9.333.333 ptes i que primer se faran els carrers on hi hagi més població.

Pep Mas feu un prec i una pregunta i foren els següents:

El prec fou que es protestàs davant la Conselleria Adjunta a la Presidència per la realització d'una targeta personalitzada a tots els regidors illencs i que suposa unes avantatges pels posseïdors.

La pregunta que féu fou que si se podria fer el curs de natació a altres hores diferents de les que se fa actualment ja que s'ocupa tota la piscina.

El batle li respongué que el curs se feia aquestes hores perquè la majoria de mares ho havien demanat.

Sense més punts a l'ordre del dia s'aixecà la sessió.

Gracià Sánchez
Francesc Nicolau

Ajuntament de Sant Joan

L'Ajuntament convoca concurs per cobrir la plaça d'encarregat de la biblioteca P. Rafel Ginard.

L'horari d'atenció al públic serà de dotze hores etmanals, des de l'1 d'octubre al 30 de juny, amb possible pròrroga.

La retribució serà l'equivalent a la dels funcionaris del Grup D i nivell 9.

El termini de presentació de sol·licituds, amb el corresponent currículum, serà fins el 15 de setembre.

DEMOSTRACIÓ DE FORÇA O POR

He de confessar en primer lloc que a mi tot això de la parafernàlia que envolta molts d'esdeveniments em deixa bastant fred. A vegades però, per motius ben clars cal fer excepcions que confirmen la regla. Una d'aquestes excepcions la vaig fer al pas del foc olímpic per Mallorca, al qual vaig assistir, primer al moll de Palma, i després al seu pas per Vilafranca. I no em va deixar gens fred, ho confés, més bé tot el contrari, el que es pot fer i el que es pot dir al pas d'un simple encenedor de gas en forma de torxa d'alumini. En poques paraules, m'interessa el que es pot fer i es pot dir utilitzant com excusa el pas d'un símbol, en aquest cas la flama olímpica passejant per Mallorca camí de Barcelona.

Vivim un temps en el qual tot el que no surt a la televisió, a la ràdio o a la premsa no existeix, així de senzill. Per tant, qualsevol llengua o cultura petita, o qualsevol nació que se senti oprimida ha de aprofitar totes les celebracions que es posin al seu abast per donar a conèixer a tot el món les seves reivindicacions o senzillament donar-se a conèixer com a poble. Si aquest esdeveniment te ressò internacional, cas de tot el que tenguí relació amb l'Olimpíada de Barcelona, molt millor.

El pas de la flama olímpica per Mallorca ha servit en primer lloc perquè els qui han tingut l'honor de ser-ne els portadors poguessin complir aspiracions i sentir-se'n ben orgullosos. La resta de mortals que per aquí habiten s'han dividit, per activa o per passiva, en dos grups. Un grup, el més nombrós, el dels indiferents. El segon grup, del qual form part, minoritari però molt cridaner, festós i reivindicatiu, el grup dels que hem volgut aprofitar el pas de la torxa per donar a conèixer a la resta de l'Estat i a tot el món l'existència d'una altra Mallorca. Intentàrem doncs, mitjançant la massiva presència de senyeres i de pancartes reivindicatives, donar a conèixer a tothom que ho volgués veure que a Mallorca hi ha una part del poble que se sent diferent, distint i distant d'una altra gent anomenada espanyola. Aquest petit, de moment, tros del poble mallorquí que se sent diferent té com a senyals d'identitat bàsics la llengua, el català de Mallorca i la senyera, les quatre barres sense afegits. Coneixem el castellà, coneixem la senyera de l'Estat espanyol, però no les assumim com a coses pròpies.

L'Estat espanyol, conscient que aquest sentiment de poble diferent va en augment, va fer durant tot el trajecte del foc olímpic una vertadera demostració de força. Només així es pot qualificar el desmesurat desplegament de forces al moll de Palma, llanxes i helicòpter inclosos, a no ser que ho fessin per por que el foc s'apagàs amb una bufada de vent. I així també la presència de més de cinquanta guàrdies civils als carrers de Vilafranca, que no hi devien esser per por que qualche vilafranquer apagàs la flama amb una poalada d'aigua al seu paísà Mateu Morlà. És ben evident que es tractava d'una demostració de força dels dirigents de l'Estat espanyol que així amaguen la seva por que hi

hagi gent que proclami que se sent diferent a ells.

Comença a estar ben demostrat. Tenen més por a l'independentisme pacífic que als lladres i als terroristes. Si no fos així seria difícil d'explicar perquè han deixat Mallorca buida d'agents de l'autoritat en plena temporada estival, enviant-los cap a la Expo i cap a l'Olimpíada, deixant que els robatoris puguin augmentar considerablement. En canvi desplaçaren a Mallorca 50 guàrdies civils i els seus corresponents vehicles en avió des de Reus, per protegir la flama olímpica no se sap, encara ara, ben bé de què o de qui.

La part positiva d'aquesta història, totes en tenen una, és que si tenen tanta por és que anam per bon camí, que el sentiment independentista de la nostra gent va en augment. Que la gent ja te els collons plens de pagar i no rebre, de pagar AVE's, Expo's, de Juan's Guerra's i de rebre a canvi expressions com «no me ladres, perro» o «háblame en cristiano, polaco», per exemple. Com més por tendran més bé anirem.

La part negativa. El pas de la torxa ha servit per constatar que els mitjans de comunicació de Mallorca sempre es posen a l'ombra del que comanda, com quasi per tot el món, a les ordres del poder. Us posaré un petit però significatiu exemple. Al *Diario de Mallorca* del 25-7-92, es podia llegir que a la recepció que va fer a la flama l'Ajuntament de Palma al Castell de Bellver, hi havia hagut enfrontaments entre MALLORQUINS i gent de Esquerra Republicana de Catalunya, sense especificar si aquests darrers eren de Mallorca, la Xina o del Madagascar. Tampoc no ens informava el diari si els MALLORQUINS pertanyien a Falange Española, al PSOE, al PP o al partit d'en Gil i Gil, el GIL. I és que saben el que es fan. Els de ERC al Castell de Bellver eren tan mallorquins com ho puguin esser els primers. Hi ha però una diferència bàsica entre els dos grups: els primers mallorquins volen continuar essent el que són, espanyols per damunt de tot, i continuar pertanyent a Espanya, i no és cap pecat per a la premsa. Els d'ERC a Mallorca volen la independència i la inclusió de Mallorca en uns futurs Països Catalans o més sezillament a Catalunya, i això sí que és pecat per a la premsa i per a la majoria de mallorquins. La primera actitud és la ben vista, la normal, la correcta pel poder establert. En contraposició la segona és la criminal, la invasora, la dels venuts. Pots esser un venut als castellans de Madrid, poden invadir-te tots els castellanoparlants que ho vulguin, que no serà pecat, ja que al cap i a la fi tot es pot justificar amb un «esto es España». Si en canvi reivindiques el teu dret a casar-te i a separar-te quan i amb qui vulguis, si vols que el català sigui la única llengua de aquí, llavors ets un criminal separatista venut a l'or d'en Pujol.

Definitivament però hem contrastat un fet: tenen por a perdre'ns. És un bon senyal, malgrat esser encara una petit i tímid senyal.

Andreu Bauçà

HIPER MANACOR

*Su Hipermercado
favorito*

OFERTAS DEL 31 DE JULIO AL 13 DE AGOSTO DE 1992

ALIMENTACION

Leche Pascual Brick L	99.-
Madalenas Valencianas Arenas 12 U.	99.-
Maria Oro Cuétara 900 gr.	199.-
Chiquilin Artiach 875 gr.	295.-
Surtido Cuétara 400 gr.	199.-
Pan Tostado Ortiz 30 r.	179.-
Pate de hígado Munar 200 gr.	109.-
Pate de hígado Munar 75 gr.	75.-
Chocolate Torras 150 gr. (almendra, avellana)	99.-
Mejillones Escabeche Calvo Ro-100 Pack 3 U.	269.-
Atún Claro aceite Miau 135 gr. Pack 3 u.	169.-
Arroz Extra La Fallera kg	129.-
Pasta Barilla 500 gr.	120.-
Tortellini Barilla 250 gr.	265.-
Tomate Frito Orlando kg.	139.-
Melocotón almibar el Cidacos kg.	139.-
Piña King John 750 gr.	95.-
Espárragos Bajamar 11/14 500 gr.	325.-
Patatas Rosdor 200 gr.	129.-

BEBIDAS Y LICORES

Zumo Juvier 100x100 Brick 1 l.	109.-
Cocacola, Fanta, Sprite 2 l.	169.-
Schweppes naranja, limón, Black lata 320 cc.	39.-
Vino joven.	189.-
Vino Baturrico L.	116.-
Vino Bach Extrisimo Seco	399.-
Whisky Grant' s.	995.-
Cava Segura Viudas Brut Reserva	699.-
Cava Rondel Oro	399.-

CREMERIA

Yogur Danone Sabores Pack 8 u.	199.-
Yogur Danone Natural azucarado Pack 8 u.	199.-
Dan Up Danone 800 gr.	149.-

CONGELADOS

Tarta Serenade Frigo 600 gr.	295.-
Helado Miko Etiqueta Negra L.	495.-
Croquetas Pollo Freisa kg.	315.-
Rodaja Maruca pequeña	490 pts/kg.
Medallones Merluza	375 pts/kg.
Rape N-1	1.175 pts/kg.
Cigalas	995 pts/kg.

CHARCUTERÍA

Jamón cocido Extra Palma	825 pts/kg.
Paleta cocida Palma	575 pts/kg.
Bacon Purlom	575 pts/kg.
Sobres Sandwich Jamón y queso Purlom 6 u. ...	280.-
Salchichas Frankfurt Purlom 7 u.	54.-

PERFUMERIA Y LIMPIEZA

Gel Shim Nature 900 gr.	237.-
Champú Raíces y puntas 300 gr. Duplo + Mascarilla gratis	499.-
Spray Studio Line 300 gr.	374.-
Compresa Evax Fina y Segura 20 u.	218.-
Pañal Moltex Collection T. Gde. 32 u.	930.-
Bloom Continuo aparato y recambio	659.-
Bloom Continuo recambio	285.-
Papel higiénico Scottex Pack 4 u.	139.-
Coral Vajillas L.	82.-
Vim Superfresh L.	158.-
Suavizante Vernel Mini natural	99.-

BAZAR

Radio Cassette Stereo Prodis PCD-560 Doble Pletinas	6.469.-
Auricular Walkman Compact Sony MDR-005	895.-
Multiplicadora Moulinex 094	3.456.-
Plancha sin cable Moulinex 235	6.595.-

MENAGE

Escurreverduras + Barreño	230.-
Lote 4 fiambresas rectangular	425.-
Cristalería Luminarc 30 pzas.	2.769.-
Vajilla Trianon Liso 20 pzas.	1.850.-
Tendedero Sonia	1.100.-
Tabla Planchar esmaltada	1.815.-
Barbacoa 42 cm	1.995.-
Nevera Hielo 30 l.	1.995.-
Nevera Hielo 24 l.	1.850.-
Cubo hielo Moncayo	315.-

JARDINERIA

La planta i el medi ambient

Cada planta ha de menester unes condicions ambientals òptimes per desenvolupar-se en normalitat. El medi ambient (la ciència que l'estudia és l'ecologia) és el conjunt de factors que influeixen sobre la planta. Els factors decisius són la llum, la temperatura, la humitat i l'aire.

La quantitat de *llum* rebuda per una planta és fonamental per al seu desenvolupament. Hi ha plantes de sol, d'ombra i de mitja ombra o penombra.

Per a cada planta hi ha una *temperatura* òptima de desenvolupament i també una temperatura mínima, per davall la qual la planta pateix trastorns fisiològics. Sabem que perquè ocorrin les reaccions químiques amb el sòl, amb les quals la planta agafa l'aliment, es necessita una certa temperatura. Si no estés, no es donen les reaccions i la planta malviu.

La *humitat* és una altre factor molt important, tant perquè la planta no es ressequi com perquè la planta pugui absorbir aigua per mitjà de les arrels.

L'*aire* té també molta importància, sobretot per l'intercanvi de gasos que es produeix quan la planta respira o quan fa la funció clorofil·lica.

Els adobs i les fertilitzacions

Per cultivar plantes sempre hem de tenir en compte el sòl en el qual està i si aquest és complet o li falta qualche adob o fertilitzant.

Els elements més emprats per la planta són el nitrogen, el fósfor i el potassi. El nitrogen és el responsable principal de la verdor de la planta, el

fósfor és el qui promou, sobretot, el creixement de les arrels, mentre que el potassi intervé principalment en la producció de les flors i els fruits.

Tal com es veu a la fotografia és la manera com hem d'intentar fumigar per fer la fertilització foliar, igual que quan tractem la planta amb un producte sistèmic. La raó és que la planta té els estomes davall la fulla i és per aquí per on absorbeix el producte.

Si volem aportar elements a la planta, ho podem fer introduint directament els adobs dins la terra, per fertirrigació, que consisteix a mesclar els elements amb l'aigua de reg, o per fertilització foliar, o sia, esquitxant la planta amb els elements que li volem administrar. La fertilització foliar se sol emprar solament per als microelements, ja que la planta n'ha de menester en menys quantitat. Quan fem la fertilització foliar és molt important que banyem la part de davall de les fulles perquè és per allà per on la planta absorbirà els elements i els baixarà cap a les arrels (per uns foradets anomenats *estomes*).

Terrasses i balcons

Si volem ajardinar un balcó o una terrassa hem de tenir en compte dues condicions tècniques. Una és l'*orientació*, de la qual dependrà el tipus de plantes adequades per a la terrassa, i l'altra és la *superfície*. Si aquesta és limitada, com en un balcó, això condicionarà el tipus de plantes més adients.

Una cosa molt important és evitar la monotonia. Per això, combinarem colors i diversitat d'espècies.

També hem de tenir en compte que si sembram dins recipients és imprescindible un bon drenatge per a l'aigua sobrant.

Francesc Nicolau

ACAMPADA '92

CABRERA

TORXA OLÍMPICA

NOTÍCIES HISTÒRIQUES SOBRE CONSOLACIÓ

V. Festes anyals

«Vexilles», banderes que obrien les processons de Setmana Santa

La Festa Major de Consolació ha estat sempre la del Quart Diumenge. En els nostres dies ha quedat com l'única festa en tot l'any, però en temps passat era seguida d'altres celebracions entorn del Santuari, ben populars i ben participades, consolidant cada una d'elles una llarga i arrelada tradició, que les convertí en elements molt estimables del patrimoni cultural santjoaner. Serà bo que tractem entre tots d'arreglegar-ne els records que no s'hagin perdut, i que queden en els documents dels arxius o en la tradició oral de les persones majors, per recobrar i salvar la memòria històrica del nostre poble.

De la diada del Quart Diumenge ja n'hem parlat en aquesta Revista. Altres quatre vegades a l'any el poble pujava multitudinàriament al Santuari i cada una d'aquestes pujades representava un moment molt significatiu en l'expressió religiosa dels santjoaners. Totes aquestes celebracions eren organitzades i costejades per l'Obreria de Consolació.

Quinze dies després del Quart Diumenge es feia la processó del Viacrucis, coneguda popularment per la

«dels Dotze Sermons». Començava a l'església parroquial el capvespre del Diumenge del Ram, i pujava a Consolació, fent pel camí les dotze aturades o «Estacions dels Passos», que predicava el «Coremer», un frare o capellà extern que vivia tota la Quaresma a la rectoria i predicava tres sermons per setmana, els dimecres, divendres i diumenges. Les Estacions, representades en ceràmica, estaven situades a una distància convenient, dins el poble a les fatxades d'algunes cases, i fora del poble en uns petits monuments, simples pilastres de marès, tres de les quals encara es conserven, sense les ceràmiques, col·locades quan s'obrí la carretera al Santuari l'any 1959, una al cap del marge dins la primera volta, i les altres dues en la part superior del troç de nova escala que s'hi va fer; també es poden veure les ceràmiques de les dues darreres Estacions a la paret exterior de l'Oratori, dins la clastra.

Un grupet d'homes, anomenats «ses cucuies», vestits amb túniques morades i cuculles, acompanyava el qui representava el Bon Jesús, també amb túnica morada, una cabellera que li tapava la cara i una llarga cadena

rossegant, carregat amb la Creu. Dins l'església parroquial es feia la primera Estació: un dels preveres primatxers cantava amb una melodia peculiar la «Sentència de Pilat», que acabava amb aquestes paraules: «... la qual sentència manam publicar amb so de trompetes i amb veu alta de pregoner...». Una de les «cucuies» portava una trompeta i en aquest moment interrompia el cant del primatxer amb unes trompetades estridents. Tot seguit el quaresmer predicava el primer sermó.

Sortia la processó precedida per les «vexil·les», dues banderes de tela morada que mostraven pintats diversos emblemes de la Passió, i per dues grans llanternes amb fanals recoberts de tela, decorada també amb insígnies de la Passió. Ja pel carrer, a les Estacions de les tres caigudes el Bon Jesús, al temps del sermó, es llançava a terra sota la Creu. A la quarta Estació s'incorporava a la comitiva la imatge de la Dolorosa, i a l'Estació següent, el Cirineu, també amb túnica i cuculla i amb una destal a la cintura; quan arribava vora el Bon Jesús pegava uns cops a la creu amb la destal.

El quaresmer pels sermons de dins el poble pujava sobre una petita plataforma de fusta que es traginava d'Estació en Estació; per foravila, al peu de les pilastres hi havia per aquest propòsit un escaló, també de marès. L'obrer de Consolació durant els sermons es posava dret, d'esquena al predicador, que podia servir-se de les seves espatles com si fossin la barana d'una trona. L'obrer duia una senalleta amb bescuit, que el dia abans s'havia comprat a Ciutat, i en acabar cada sermó, alçava la mà amb una dolsa que ofería al predicador.

Durant la processó tots els molins del poble restaven desenvelats i aturats, en senyal de respecte. La funció acabava dins l'Oratori, amb la veneració de la Creu.

La primera referència documental que hem trobat sobre aquesta processó és de 1696. Vet aquí un caramull d'anotacions espigolades en els comptes de l'Obreria de Consolació: Una túnica morada per el Viacrucis,

dos vestidures dels lladres, una trompeta d'aram, i corona d'espines (1696); per les vestes noves del bon i mal lladre (1751);

per 3 canes i mitja de drap de sac per una vesta del dia del Ram (1759); arreus de la processó del dia del Ram (1767); per 8 canes i mitja de tela crua blava per al Bon Jesús, per 2 jornals de sastre i seda blava per cosir dit vestit (1768); per una caperutxa (1771); per una caperutxa per les cucuies (1772); per fer 4 creus noves d'ullastre per los Viacrucis i fixar-les (1781); per adobar la trompa de la Via Sacra en Porreres (1800); per una cabellera del Bonjesús i una destal grossa (1801); pels fusters i picapedrers que posaren les creus del Viacrucis (1803); per una trompeta nova i adobar la vella (1809); per tenyir la túnica del Bonjesús (1812); «donativo del Nazareno», 5 pts. (1892).

Aquesta representació es va fer fins l'any 1915; a partir de l'any 1916 va continuar fent-se, però dins el temple parroquial, amb el predicador a la trona i la gent asseguda; el grup representatiu i la clerecia donaven una volta a l'església a cada Estació.

El Divendres Sant, entrada de nit, es feia a la parròquia la funció del Davallament. El quaresmer predicava un sermó sobre la mort de Jesús i mentre descrivia el davallament de la Creu, dos capellans que representaven Josep d'Arimatea i Nicodemus, pujant a unes escales desenclavaven la imatge del cos de Jesús d'una gran creu, alçada darrera l'altar major, i el depositaven en una llitera. Després sortia cap a Consolació la processó del Sant Enterro. Tots els qui desfilaven duien un ciri, i es portava la imatge de la Dolorosa i la figura de Crist jacent, que havia estat devallada de la Creu.

Moltes cases dels carrers per on passava la processó tenien les portes obertes i dins l'entrada, damunt el bufet, s'hi posaven llumeneres o llumetes enceses. Pels caps de cantons per on passava la comitiva els veïnats encenien foguerons; també ho feien moltes possessions del terme, a Sa Bastida damunt el Puig de Sant Nofre

RESTAURANT - BAR

Cta. Manacor - Inca, km. 9 Tel. 830246 PETRA

FONTANERIA i FERRERIA J. COMPANY

*Instal·lació de banys
Llanterneria en general
Ferreria*

C/ Consolació, 17. Sant Joan
Tel. 52 62 77

Ceràmiques de les dues darreres estacions del Viacrucis, situades a la paret de l'església de Consolació, dins la clastra

i els ermitans de Bonany vora el Santuari. Els moliners penjaven llumetes fetes amb closques de caragol a les antenes del molí. Pel camí es cantava el «Miserere» alternant un verset a dues veus i l'altre a l'uníson; la melodia, procedent al manco del segle XIX, i possiblement anterior, era exclusiva per aquesta ocasió i molta gent participava en el cant. L'espectacle era tan vistós des del poble, contemplant la serp lluminosa de la processó quan pujava per les voltes del camí vell de Consolació, com des del pujol, veient el poble i tot el terme farcits de llums.

A Consolació, la imatge de Jesús era depositada sobre l'altar major, i el rector l'encensava, simbolitzant l'amortallament del cos mort. La processó retornava a l'església parroquial acompanyant la imatge de la Dolorosa i cantant l'«Stabat Mater».

La data més antiga d'aquesta cerimònia, trobada fins ara en els documents, és de 1722: «Un llit d'aportar el Bon Jesús». En els llibres de l'Obreria es troben algunes altres referències: 7 lliures 3 sous, valor del Sepulcre (1776); per una cana d'endiana morada per un matalàs del llit del Bon Jesús; per un jornal de fuster per acabar el llit del Bon Jesús; per pintar el llit o sepulcre del Bon Jesús, i colors (1777)

Aquesta processó es feu fins l'any 1960, en què quedà suspesa quan començaren les obres de restauració del Santuari, i no es tornà reprendre fins aquest any de 1992, feta emperò a la inversa, des del Santuari a l'església parroquial.

La tercera festa de Pasqua, dematinet, sortia de la parròquia una processó portant un tabernacle amb la imatge de Sant Josep, i cantant les Lletanies dels Sants. A Consolació es cantava Missa solemne, amb el «to

pascal», una melodia molt senzilla i curta, fàcil d'interpretar fins i tot polifònicament, i fàcil d'aplicar a qualsevol text, molt alegre i molt elegant, una melodia autòctona, possiblement extesa temps enrere per tota l'illa, però avui conservada, que sapiguem, només a Sant Joan i a Santa Maria del Camí. El quaresmer predicava el darrer sermó. Acabada la funció, passava tothom a «adorar» la Mare de Déu, l'obrer de Consolació oferia un bon refresc a tot el poble, i es retornava processionalment a la parròquia la imatge de Sant Josep.

Era una romeria festiva i primaveral que traspuava tot el goig de la Pasqua recent. El cant de les Lletanies fa pensar en la possible influència de l'antiga processó litúrgica del dia de Sant Marc, o amb una peculiar processó de rogatives per la pluja, tan convenient pels camps en el mes d'abril. Apareix per primera vegada en els llibres de l'Obreria l'any 1729. Pels resultats de la col·lecta que es feia a la missa, sembla que antigament la concurrència era tan nombrosa com en la processó del Dia del Ram; pel temps en què l'hem coneguda, l'assistència era més bé minsa: li feia competència i li restava concurs la festa dels petrers en el Santuari de Bonany. Deixà de fer-se la processó l'any 1952, però es continuà celebrant la festa a la Mare de Déu fins l'any 1967.

Hem de parlar encara d'una altra celebració, introduïda a finals del segle passat i molt ben acollida pel poble, que paradoxalment s'anomenava «la Festa dels Difunts». Un dels diumenges després del Dia dels Morts, es reunia el poble a l'església de Consolació i es cantava Tercia i Missa solemne amb sermó, en sufragi de tots els difunts de la parròquia. Segons la

documentació va començar l'any 1891 i es va celebrar fins l'any 1959. Els darrers anys la celebració acabava en el cementeri amb una pregària.

Hi ha documentació d'una festa que se celebrà el dia del Nom de Maria, de l'any 1801. No sabem per quin motiu es va celebrar, si el promotor era el mateix obrer -que en aquest cas seria persona de cabals-, si era el compliment d'una promesa d'un devot ric, o la fanfarronada d'un personatge eminent; fou certament una festa sonada, segons es dedueix, tant del muntant de la col·lecta que es féu com del capital que s'invertí en el dinar.

Vet aquí les entrades i despeses: De la oferta de la festa del Nom de Maria, 19 ll. 6 ss. (adventint que l'oferta del Quart Diumenge d'aquell any havia donat 3 lliures 15 sous, i les ofertes del Dia del Ram i de la

tercera festa de Pasqua, conjuntament, 3 ll. 5 ss.). Per vi i aiguardent per la festa del Nom de Maria, 8 lls.; un quintar i mig d'arròs i espècies, 15 lls. 1 s.; 6 dotzenes de culleres i 6 dotzenes de claus, 2 lls. 10 ss.; 19 dotzenes de plats, grans i petits, 4 lls. 10 ss.; 3 barcelles metlles i dos cocs, 2 lls. 14 ss.; una lliura prebe bo, 3 gerretes i 3 cadafs, 1 ll. 3 ss. (1801). Hi ha constància de que la festa es repetí, emperò amb molta més moderació, els anys 1804, 1809 i 1814.

Aquí i allà es troben en els llibres de l'Obreria col·lectes fetes

en ocasió de processons de rogatives, sobretot per demanar la pluja en temps de sequera.

Josep Estelrich i Costa

NOTES

¹ MEL I SUCRE, nº 142 (abril 1992), pgs. 18-20). Sigui'm permesa una modesta indicació. En tota la documentació revisada, mai hem trobat per a aquesta jornada altre nom que el de «Quart Diumenge»; en els darrers decennis s'ha extès la denominació succedània de «Dia del Pa i del Peix» -o «del Pa-i-peix», no mancada d'una certa connotació publicitària i consumista. ¿No hauríem de retornar al nom tradicional, consagrat per generacions i segles, deturant la seva «contaminació»?

² Molta gent recorda la que hi havia a Can Tronca, a la plaça; la Tia Catalina Costa i Font ens ha dit que n'hi havia una altra a Can Gana, la casa nº 51 del carrer Major; per molt que hem preguntat no hem pogut aclarir l'emplaçament de les altres. Tant de bo que qualcú pugui ampliar aquesta informació.

³ Coneixem una estampació ben antiga d'aquesta «Sentència». Es troba en el «Manual dels fuits espirituals del Via Crucis. Compost per lo R. P. Fr. Juan Vicens, Predicador, y primer Diffinidor desta Sancta Provincia de Mallorca, de la regular Observancia de nostre Seraphich Pare Sant Francesch. Segona Impressio. En Mallorca, en casa dels Hereus de Gabriel Guasp. 1651». El text esmentat porta aquest títol: «Tenor de la sentència, que donà Pilat contra Jesu Christ nostre Señor». Es troba a la biblioteca del Monestir de Santa Elisabet, M-178.

Aquestes vexil·les i llanternes són avui al Museu parroquial.

⁵ Seria també interessant i curiós indagar de quina casa sortien la imatge de la Dolorosa i el Cirineu.

⁶ Devem aquesta referència a l'incansable investigador de la vida quotidiana i tradicions populars santjoaneres Miquel Florit i Huguet, qui la recollí de Mn. Bartomeu Bauzá.

⁷ Informació rebuda fa molts d'anys de la meua repadrina madò Joanaina Ferriol i Bauzá, de Sa Bastida, nascuda l'any 1854.

⁸ APSJ (Arxiu parroquial de Sant Joan), 61.2, f. 1. Tant aquesta processó com les del Divendres sant i de la tercera festa de Pasqua, de què parlarem més envant, són segurament més antigues que la primera data que ens ofereixen els documents de l'arxiu parroquial. L'única font d'informació són els llibres d'Obreries: el més antic va de 1625 a 1683 i a penes dóna dades d'interès perquè només s'hi posaven les quantitats globals d'entrades i despeses; després hi ha un buit de 1683 a 1728; les dates que tenim de 1696 per la processó del Dia del Ram, i la de 1722 per la del Divendres sant, són de dos inventaris d'aquests mateixos anys, incorporats al llibre que comença pel juny de 1728, i la data de 1729 per la tercera festa de Pasqua, és de la primera acta d'aquest llibre. Una altra qüestió: cada un dels obrers de la parròquia duia un llibre particular de comptes que no ingressava a l'arxiu parroquial, i amb aquest llibre d'ús personal passava comptes cada any amb el rector i els jurats, aixecant-ne acta en el llibre oficial. Ben bé podria ser que per dins una caixa vella de qualque casa particular hi hagués romàs algun d'aquests llibres dels antepassats obrers. Seria una bona aportació a la història religiosa de Sant Joan.

⁹ Vet aquí documentat en el segle XVIII el nom «cucuia», que els santjoaners donam als penitents de les processons de Setmana santa, nom que té a Mallorca tantes variants.

¹⁰ APSJ, 61.2, f. 4. (Cfr. nota 8).

¹¹ Suggerim als organitzadors que vegin si seria possible per anys venidors reassumir algun d'aquest elements tradicionals.

¹² En el Museu parroquial hi ha el tabernacle de Sant Josep que es portava des de 1773, any en què fou estrenat, amb una imatge molt agraciada del sant Patriarca, sota un dosseret vermell amb galó d'or.

¹³ APSJ, 61.2, f. 7 (Cfr. nota 8).

¹⁴ APSJ, 61.6, ff. 9v., 27, 101v., pels anys 1891, 1892 i 1898. Pels anys del segle XX, Cfr. els llibres de Cultes i Sufragis de l'APSJ.

¹⁵ APSJ, 61.4, f. 24v.

FERRETERIA DE SINEU
c/ dels Bous, 51
Tel.: 52 06 60
Sineu

FERRETERIA DE SANT JOAN
c/ de Palma, 17
Tel.: 52 65 33
Sant Joan

ofertes vàlides fins el 23 d'agost de 1992

GENERADOR SUZUKI

2.500 w - 4 temps

95.000 ptes.

o

4.800 ptes. al mes

GENERADOR SUZUKI

2.500 w - 4 temps

95.000 ptes.

o

4.800 ptes. al mes

MOTOCULTOR 5 HP HOMELITE - 4 TEMPS

2 anys de garantia
regal d'un joc de
fresses i arada

110.000 ptes.

o

5.500 ptes. al mes

PINTURA

**pintura plàstica
blanc mate
interior**

5 kg .....895 ptes.
15 kg .....2.250 ptes.
30 kg .....3.900 ptes.

**pintura plàstica
blanc mate rentable
interior/exterior**

5 kg .....1.495 ptes.
15 kg .....3.950 ptes.
30 kg .....6.950 ptes.

BRICOLATGE

- TREPANT BOSCH
400 w - percussor 5.950 ptes
- TREPANT AEG
500 w - percussor 6.950 ptes
- ENROTLLACABLE 50 m
cable metàl·lic 3x1,5 6.950 ptes

ESMERILADORA doble 150 mm 6.500 ptes. CARRETÓ PNEUMÀTIC 3.500 ptes.

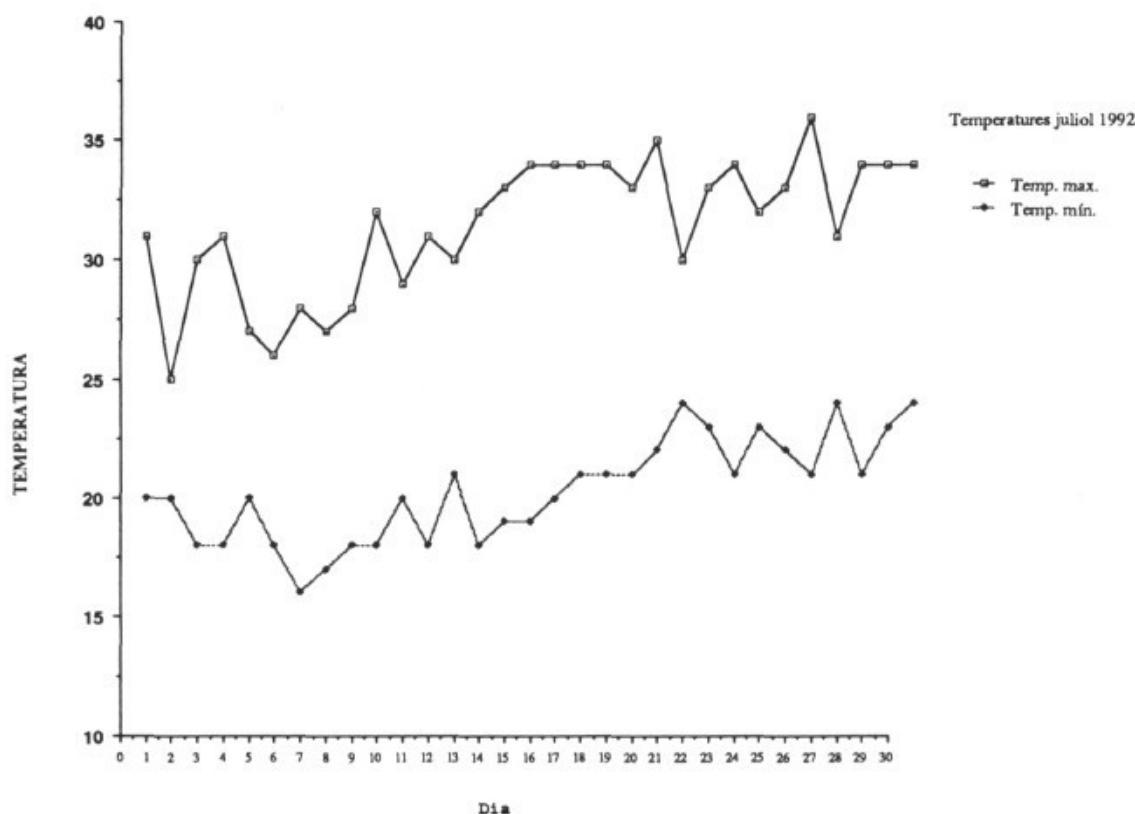
A MÉS DELS NOSTRES SERVEIS

- LLOGUER DE MAQUINÀRIA
- AFILADURA DE CADENES DE MOTORS DE SERRAR
- SERVEI A DOMICILI
- PRESSUPOSTS GRATUÏTS

Meteorologia

“Pel juliol, val més ombra que sol”

L'increment progressiu que tenen les temperatures, sobretot, a finals del mes de juny i a principis de juliol, és particularment proporcional a l'índex potencial d'incendis que trobam a quasi tota la superfície illenca. A més, la ruptura quasi total respecte a les precipitacions que es produeixen durant aquest mes fa que els boscos i garrigues insulars siguin un vertader focus d'alerta contra incendis. Una llosca de xigarret llançada des d'una finestra d'un turisme pot tenir greus conseqüències.

La pluja caiguda durant aquest mes de juliol es redueix a un sol dia en què descarregà 25 litres, una quantitat que en aquest temps té molt d'ambigua. «Aigua de juliol, encèn el sol», diuen els pagesos confirmant la sensació de xafagor que hi ha després d'una tempesta d'estiu.

La situació meteorològica ha estat normal, ja que la nostra zona, la de les illes Balears, es troba dins el radi d'acció enviant normalment un fluxe de llvent moderat i durant aquest mes qualche mestralada moderada. Aquest mes no s'han produït, desgraciadament, les situacions de vent del nord que són les que donen els dies clars i les nits tranquil·les per dormir, però per sort tampoc s'han produït les situacions del sud o xalocades, «Vent xaloc, vent avorrit, a la mar basques i a la terra humid», vertaderes situacions meteorològiques de calor

i humitat. De fet, l'ambient ja comença a ser força carregat la qual cosa indica que un hipotètic canvi pot estar a la vista; és a finals d'agost quan aquestes previsions sempre fonamentades per l'acció de baixes tèrmiques banyen el paper de les festes.

La pluja caiguda durant el mes de juliol ha estat la següent:

dia 8	25,4
-------	------

El total acumulat de l'any és el següent:

gener	40,8
febrer	20,8
març	76,6
abril	40,4
maig	65
juny	65,5
juliol	25,4
total	335

Respecte a les temperatures, aquestes han estat les pròpies del mes amb valors que han superat els 33 graus a l'ombra —que ja n'hi ha— i que les mínimes els darrers dies de mes han estat xafogoses, sobretot durant la nit.

Miquel Company i Miquel Alzamora

TROSSOS

CRIMS, BANDERIES I ALTRES

Els segles XV, XVI i XVII foren especialment abundosos en activitats delictives al Regne i Ciutat de Mallorca. La depressió econòmica a la Mediterrània, causada per la regressió demogràfica deguda a les epidèmies, la baixa productivitat agrícola per mor de les sequeres successives, les guerres internes i externes (les revolucions socials —assalt al Call de 1391, revolta forana del 1450 i la germania del 1720— i les guerres dinàstiques —guerra de Successió del 1715—), etc, provocà, entre altres conseqüències, un fort augment de les activitats delictives, agreujat tot això pel fenomen de les colles de malfactors que vivien fora de la llei i per la qüestió de les lluites entre bàndols oposats (l'exemple més clar de les quals foren les lluites entre els bàndols de Canamunt i de Canavall, per bé que n'hi hagué d'altres). Durant la segona meitat del segle XV, la mitjana d'execucions de la pena capital al Regne i Ciutat de Mallorca era d'unes vint. La visió de les forques parades a l'entrada de la ciutat i de les viles va ser habitual durant tot aquest segle. Per altra banda, s'ha calculat que a la primera meitat del segle XVII, els bandejats superaven el milenar; així mateix, durant la segona meitat d'aquest segle, hi hagué prop de quatre-cents morts en tres anys, morts relacionades amb les disputes entre bàndols rivals; per la seva banda.

Aquells que vivien fora de la llei eren els bandejats, contra els quals s'havia editat un ban de detenció, dels quals, molts d'ells, havien optat per la fugida a les muntanyes abans que retre's a la Justícia i ser penjats, empresonats, enviats a galeres o condemnats a pagar fortes multes. Els bandejats aconseguien els queviures bé de mans de persones que burlaven la llei (per ser partents dels malfactors o simplement per una bona retribució econòmica), o bé senzillament els robaven a les possessions o als viatjans. Al 1401, el governador general de Mallorca convocava els batles i jurats de la part forana per tractar qüestions relatives a la seguretat de les viles, possessions i camins del regne. Durant

tots aquests segles, els governadors i virreis organitzaren contínues batudes per aglapir els malfactors; durant aquestes batudes, les autoritats solien ordenar el tancament de les cases de fora vila, l'emparedament dels forns, la inutilització dels molins i el trasllat dels habitants, bestiar i queviures a les viles per evitar l'abastiment dels bandejats. Així mateix, s'arribà a prohibir fins i tot portar queviures al camp, prohibició que quedava derogada en temps de messes... mentre els camperols s'emportassin també armes amb les quals defensar-se dels malfactors. Les penes eren elevades per als que contravenien la llei i ajudaven als bandejats.

Durant tot el segle XV, les notícies sobre enfrontaments a la nostra vila són abundoses. Poc abans de començar el segle, al 1387, Bernat Maiol, jurat de la vila de Sant Joan, exposava davant el governador que hi havia lluites entre bàndols al nostre poble; el mateix any, el vicari de l'església fou nafrat i per aquesta raó es feren "grans ajusts entre hòmens", manant el governador que cessassin aquestes rivalitats. Al 1415, el batle, Pere Ribes, prenia part activament en els enfrontaments entre bàndols; aquest fet provocà la visita del lloctinent del governador i altres oficials de la cort. Tres anys més tard, els jurats i els seus aliats, d'una banda, i Guillem Montornès i els seus, de l'altra, feren "grans aplecs d'hòmens armats a cavall i a peu volent commoure brega".

Trenta anys més tard, al 1447, s'emportaren pres a Ciutat en Rafael Bauçà, denunciat per haver participar en una brega a Sant Joan, "entre les bandositats qui eren en dita parròquia, dels Geronesos i los Pericassos, en la qual brega eren estats morts dos hòmens, ço és en Lluç Geronès i en Mateu Gaià". Per aquest mateix motiu, altres membres de la família Bauçà foren acusats del crim, però les autoritats no consideraren oportú el seu processament. La lluita entre els Geronesos i els Pericassos té altres episodis: Pere i Guillem Pericàs, Pere i Antoni Nicolau, Miquel Pou i altres,

SUCCESSOS DELICTIUS (I)

HISTÒRIA

Sant Joan a finals del Segle XVIII, del mapa del cardenal Despuig (1785).

de Sant Joan, “delats de ajusts i de brega feta en la dita vila”, que havien participat en l’enfrontament que provocà dos morts, foren acusats també d’alliberar els presos de la càrrec reial de la vila (un delictes del qual també foren acusats Esteve Maiol i els seus quatre fills); el governador els comminava a pagar 300 lliures i no els posava cap pena de tipus carcerari perquè la vila de Sant Joan no romangués despoblada. Per altra banda, cal dir que per aquests mateixos anys hi hagué enfrontaments semblants a Manacor, Felanitx, Porreres, Campos, Santanyí, Lluçmajor, Sóller, Valldemossa, Alcúdia, etc.

No acaba aquí la relació de bregues: el 1463, el lloctinent del governador torna a venir al poble per investigar sobre les lesions sofertes per Joan Mas i “lo envestiment que havien fet a la Bastida contra els valedors del dit Joan Mas” i també per calmar els ànims i impedir que continuassin les malifetes. Al 1482, el governador ve personalment a Sant Joan per posar fi a les bregues entre les famílies

Bauçà i Maiol. Tres anys més tard hi torna a haver notícia de bandositats al nostre poble i, per acabar el segle, al 1492 (una data famosa) hi torna a haver notícies d’enfrontaments sagnants entre santjoaners.

Hi hagué, també, altres delictes de més difícil especificació. Al 1405 són segrestats els béns de Gispert de Santjoan, béns que tenia a Sineu, Sant Joan i Montuïri, “delat d’alguns crims enormes”; més tard, les autoritats comparegueren a la Bastida juntament amb disset homes a cavall per prendre Gispert de Santjoan i els seus servidors i portar-los a Ciutat.

En el número del mes que ve, publicarem la segona part d’aquest article, amb la relació de tres successos delictius que tingueren lloc al nostre poble als segles XVII i XVIII, i també la narració glosada d’un altre succés ocorregut al segle XIX.

Guillem Florit i Mateu Sastre

mel i sucre, dolcet dolcet

L'altre dia vaig anar al cementeri i vaig poder veure que està bastant mal cuidat. No està gaire net i l'herba creix arreu sense cap contratemps. Això de només cuidar-se'n quan s'acosta la festa de Tots Sants és com si qualcú només fes dissabte el dia que ha de tenir convidats i deixàs acumular la brutor la resta de l'any. Òbviament, el dia que la gent hi compareix massivament, el cementeri ha de parèixer una patena, però els altres dies no pot estar de la manera com està ara. S'ha de tenir en compte que el cementeri té una doble funció, religiosa i civil, i que per la part que toca al poder civil, a l'Ajuntament, ha d'estar de cap a cap d'any en unes condicions de netedat acceptables.

La nova piscina municipal ha tengut una acollida sensacional. Hi va una gentada i el curset de natació té molts d'inscrits. Tanmateix, se li poden fer diversos retrets. Un és que el solar on s'ha ubicat era molt reduït i això ha limitat necessàriament l'espai que envolta la piscina. Un altre és que no s'ha previst una piscina addicional més menuda apta per als infants petits. Una de les raons de l'èxit, fins ara, és que l'horari és molt ampli i, gràcies a això, s'adapta a situacions molt diverses. Per exemple moltes persones que fan feina al camp o a empreses de la construcció, i que no podrien anar a banyar-se l'horabaixa, van a la piscina a refrescar-se a posta de sol. Esper que quan s'hagi de regular la qüestió de l'horari es tenguin en compte aquestes diverses demandes socials. D'altra

banda, confiem que l'Ajuntament prevegi el cost de manteniment de la piscina, que no és baix, i que ara que està feta la tenguin en bon estat.

Una de fets concrets. L'Obra Cultural Balear té més poder de convocatòria del que alguns li volen reconèixer. A l'excursió a Cabrera, l'excursió mensual corresponent al juliol, hi varen assistir més de 110 persones. Els fets són el que posa cadascú al seu lloc.

Qui és el propietari de l'edifici de la Tercera Edat de Sant Joan? Qualsevol sap que l'Ajuntament. Però l'Associació de la Tercera Edat no ho té tan clar i els directius "defensen" el seu territori amb la mateixa passió amb què defensarien les seves cases particulars. Quan es va fer la piscina municipal es va decidir agafar un tros del pati de la Tercera Edat per fer-hi el solàrium, un trosset de la planta baixa per fer-hi la recepció i un tros més gros del soterrani per fer-hi els vestidors i els lavabos (fins aleshores el soterrani era només un cau de brutor). Però per aconseguir-ho quasi va fer falta passar per damunt el cadàver d'un directiu. El batle li va haver de llegir la cartilla per recordar-li l'obvietat: l'Ajuntament pot disposar del seu patrimoni per fer que doni el màxim profit a la població. I, en aquest cas, era evident que d'un sacrifici mínim de l'Associació de la Tercera Edat se'n treia un benefici immens per a tot el poble.

Joan Bauçà

PLANXA I PINTURA

Rafel Gaià Gaià

Tel.: 52 65 35

C/ Solanda, 31.
Sant Joan

"SA
NOS
TRA"

CAIXA DE BALEARS

C/ de Palma, 16

Sant Joan

L'herbolari

LA CEBA

Anomenada com *Allium cepa*, queda ben clara la seva relació amb l'all del que es germà i, amb el qual comparteix quasi totes les aplicacions i propietats. Però, parlem de la ceba.

La ceba és una planta bianual, encara que desiera alguna provi d'escurçar la seva ruta. Sembrada de planter la trasplantam al camp. Si l'hi deixam cua i ha hivernat sortiran els gralls i d'aquests les trompes i al final les inflorescències que s'ompliran d'un fotimer de llavoretes petites negres i anguloses, i tornem-hi.

Encara que no ho sembli és una planta sencera, amb un tronc petit i aplanat com una moneda, del qual, i cap abaix, en surt una mena de cabellera d'arrels no gaire llarga, però sí molt abundoses i cap amunt les fulles que a la seva part inferior s'inflen i conformen la ceba, reservori d'aliments i d'aigua per a la planta.

És originària de l'Àsia central on encara forma part important de la dieta d'aquesta població. Durant la guerra d'Àfrica deien que posaven els franc tiradors moros (Pacos) dins un forat de paret, amb mig sac de cebes i els hi feien estar un mes.

L'olor de la ceba (a l'igual que la de l'all) és deguda al fet que tenen sulfur a la seva estructura. A part que són refrescants, preses crues i en dejú combaten el reuma i rebaixen la sang, fan venir la gana i ajuden en la digestió i l'evacuació de gasos intestinals.

Té algunes propietats bactericials, ja que combaten els bacteris dolents i els cucs intestinals. Fins i tot, com que els gasos sulfurats (l'olor de ceba) s'eliminen pels pulmons, ajuda en algunes infeccions pulmonars. També és recomanable per combatre el mal de pedra i les infeccions de les vies urinàries, es pot prendre en sopa o en lavativa.

A l'exterior es pot emprar en coques per als tumors i inflamatoris, flemons i cremades, llagues a les cames o el reumatisme. Picada en vinagre s'empra per llevar les taques vermelles de la pell.

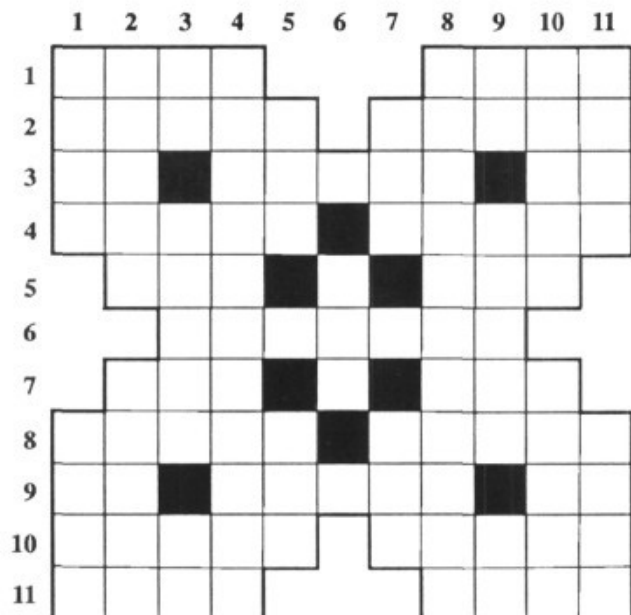
Fa estona, a Lluçmajor, n'engreixaven els indíots.

A la sabiduria popular cal afegir-hi la implantació que té dins la nostra cultura. Els al·lots juguen a ceba (uns aguanten i els altres boten sobre ells fins a esbucar-los). Com a endevinalla

Tenc enterrat lo més bo
i lo dolent surt defora;
el qui maltracta el meu cor,
mentre me maltracta, plora.
I també en el nostre glosat
Tothom menja ametles, ametles,
sense tenir ametlerar.
Jo tenc d'arribar a afinar
se són Cotoner ses cebes.

Miquel Company
Guillem Florit

ENCREUAT

HORITZONTALS: 1- Toca un instrument musical. Superior d'un monestir. 2- Esclafa. Sotmet a certes experiències per veure si va bé. 3- Símbol químic del coure. El qui guarda, fabrica, repara o ven instruments d'atac i/o defensa. Sigles d'una companyia aèria. 4- Al revés, part de l'extremitat, especialment d'un quadrúpede. Feis caure. 5- Arma construïda amb una verga flexible i una corda. La més rodona de les lletres. Nom. 6- D'una manera incompleta. 7- Instrument usat per impulsar manualment un enginy aquàtic. Primera lletra de l'abecedari. Prolinència facial. 8- Orem. Indrets on s'hi fan molts d'esclatassangs. 9- Part de l'esquelet. Mol-lusc lamel-libranqui, el més gros de la Mediterrània. Indicatiu de Rumania. 10- Repetiu fins a cinc vegades la mateixa consonant. Priva de moviment. 11- Recipients, generalment de tela o plàstic, per guardar o transportar productes. Expel·lir la suor pels porus de la pell.

VERTICALS: 1- La primera definició de l'onze horitzontal però en gros (singular). Eructes. 2- Usa un espai. Substracció. 3- Negació. Instruments musicals de corda. Tribunal

Constitucional. 4- Espais reservats especialment per deixar-hi vehicles. 5- laerac ed rovalL. Consonant. Faig que mori. 6- Consonant. Ocell de la família dels Anàtids. La primera de consonant. 7- Explosió anal. Vocal. En aquest precís moment. 8- Amb les mànegues o les cames dels calçons replegades. 9- De bona qualitat. Relatiu o pertanyent a un tipus concret de peces del barram. La mateixa vocal dues vegades. 10- Ràpidament. Instrument construït per tallar fusta, ferro o altres matèries dures. 11- Paraula que designa diverses prohibicions d'un àmbit cultural determinat. Posau la segona definició de l'11 horitzontal.

SOLUCIONS AL MES PASSAT:

ENCREUAT

Horizontals: 1- Vista, Pansa. 2- Emir, V, Joan. 3- SM, inarU, Li. 4- Pompa, Ensum. 5- Abel, P, Tita. 6- I, ICONA, A. 7- Bloc, P, Meca. 8- Rimar, Rebis. 9- Us, Roben, Oc. 10- strE, A, Tona. 11- Capsa, SSSSS.

Verticals: 1- Vespa, Brusc. 2- Immobilitista. 3- Si, Me, Om, Rp. 4- Triplicares. 5- A, Na, C, Ro, A. 6- Va, Pop, Ba. 7- P, Re, N, Re, S. 8- Ajuntament. 9- No, Si, eB, Os. 10- Salutacions. 11- Anima, ascaS.

NUMÈRIC

Una solució pot ser: A-B= 7 2 6 5; A-C= 7 9 1 3; B-C= 5 8 4 3. (Comprovau que les tres seqüències numèriques sumen 20 cada una).

Joan Sastre Joan

SUBSCRIPCIÓ PER UN ANY, 2.500 ptes

Nom: .....
 Cognoms: .....
 Carrer: ..... núm.: .....
 Població: ..... cp: .....
 Banc o Caixa: ..... oficina .....
 carrer: ..... núm. de compte: .....

Feu arribar aquesta butlleta a qualsevol membre de l'equip de redacció o enviau-la a:

MEL I SUCRE Sant Joan, Ramon Llull, 26

firma

AGENDA - AGOST

Natalicis

Joan Font Estelrich (30-VII-1992)

Defuncions

Rosa Gomis Bauzà (30-IV-1934 / 30-VII-1992)

Antoni Bauzà Sastre (27-I-1909 / 30-VII-1992)

Bartomeu Pastor Perelló (22-II-1916 / 11-VII-1992)

Noces

Joan Font Gayà - Maria Antich Gayà (25-VII-1992)

Apotecaries de guàrdia

Diumenges

Dia 2:	Petra
Dia 9:	Porreress
Dia 16:	Sant Joan
Dia 23:	Vilafranca
Dia 30:	Ariany

Benzineres

De dia i de nit:

Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)

Diumenges:

Viñas (Manacor, cra. d'Artà)

Febrer (Manacor, cra. de Felanitx)

Marratxí (Inca, cra. de Palma)

Estelrich (Can Picafort, cra. d'Artà)

El Molinar (Palma, Ramonell Boix)

Febrer (Sant Joan, cra. de Manacor. *Diumenges matí*)

Festivitats del mes

Dia 2:	Mare de Déu dels Àngels
Dia 5:	Mare de Déu de les Neus
Dia 10:	Sant Llorenç
Dia 11:	Santa Clara
Dia 15:	Mare de Déu d'Agost
Dia 20:	Sant Bernat
Dia 23:	Santa Rosa
Dia 24:	Sant Bartomeu
Dia 25:	Sant Lluís
Dia 28:	Sant Agustí
Dia 29:	Sant Joan Degollat
Dia 31:	Sant Tamon Nonat

Horari d'autobús

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 7.45 h; 10 h; 13.35 h; 17.05 h; 18.15 h; 20.05h (dies feiners).

Sant Joan-Palma-Sant Joan: 8.30 h; 9.50 h; 18.30 h; 20.05 h (dies festius).

Horari d'assistència mèdica

Centre sanitari: 10.30 h - 13.00 h (de dilluns a divendres).

PAC: resta d'hores.

Horari de farmàcia

De 10 h a 13.20 h

De 17 h a 20 h

Horari de misses

20.30 h (dies feiners)

10.30 h i 20.30 h (dies festius)

Consolació: 18 h

Telèfons d'interès

Bombers:	55 00 80
Centre Sanitari:	52 63 11
GESA:	55 41 11
Ajuntament:	52 60 03
Apotecaria:	52 62 52
Consell Insular:	17 35 00
Govern Balear:	46 34 50
Centre Meteorològic:	26 46 10
Guardia Civil:	56 00 27
OCB:	72 32 99
SIAC:	900 321 321
PAC (Vilafranca):	56 05 50

El temps

Pluviometria	G. Company
Juliol dia 8	25,4

Total juliol	25,4
Total acumulat	339,9

La lluna

Nova de dia 1 a dia 5.

Creixent de dia 6 a dia 13.

Plena de dia 14 a dia 21.

Minvant de dia 22 a dia 28.

Nova de dia 29 a dia 31.

Previsió del temps

L'agost, quant a les temperatures, serà un mes plenament estiuenc, calor i mes calor; però pel que fa a les precipitacions no serà gaire normal, ja que a mitjan mes hi ha possibilitats de ruixats forts, després dels quals tornarà el sol en la seva expressió més forta.

